

JABOK

Jabok – Vyšší odborná škola sociálně pedagogická a teologická

Facilitace, formativní hodnocení, práce
se skupinou

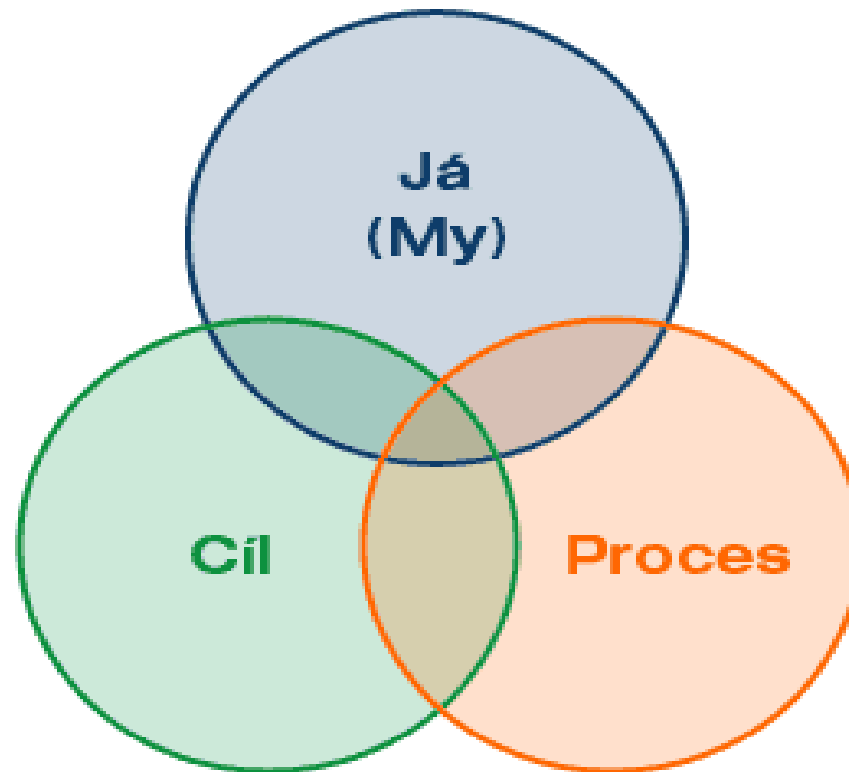
...

Zkušenostně reflektivní
přístupy v pedagogice

Facilitátor

- Facilitátor usnadňuje komunikaci ve skupině
- Facilitátor pomáhá procesu
- Nenavrhuje řešení
- Řídí jednání skupin a pomáhá jim dojít k řešení
- Hlídá, aby měl každý prostor se vyjádřit a dbá na pravidla komunikace...

Adairovy kruhy – dynamická rovnováha skupiny

Adairovy kruhy

- **Je potřeba se zaměřit na všechny oblasti týmové spolupráce, mezi které řadíme:**
- *Dosažení cíle* = důvod vzniku skupiny. (Pro projektový tým je to například úspěšná implementace projektu. Pro finanční tým zajištění finančního chodu firmy.)
- *Oblast procesů* = vše, co se děje ve skupině, způsob, jak skupina dosahuje výsledku. (Patří sem komunikace, zpětná vazba, rozdělení rolí apod.)
- *Jednotlivec* = vše co se děje uvnitř jedince. (Jeho motivace, naplňování potřeb, uplatňování znalostí.)

Zásady facilitace

- Pomáhá ostatním, ne sobě
- Tlumočí z češtiny do češtiny
- Je nestranný
- Navrhuje proces
- Dbá o orientaci
- Věcně nerozhoduje

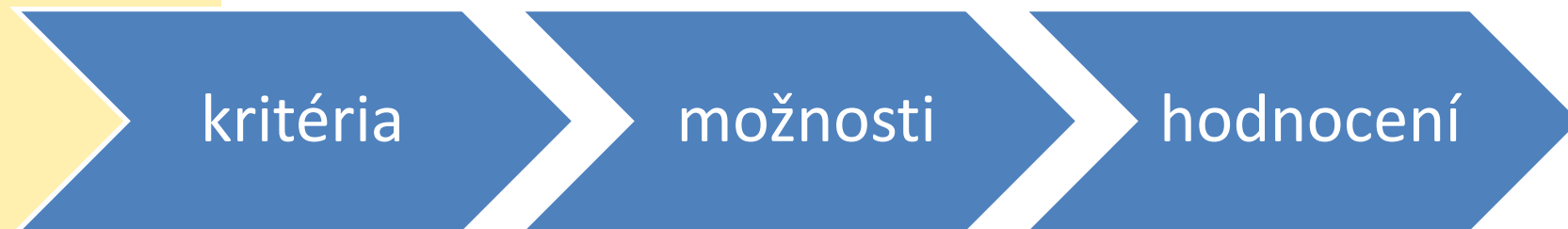
Facilitace

Nástroje facilitátora

- Otázky
- Shrnutí
- Instrukce
- Komentáře

- Konsenzus

Princip KrMHo

Zpětná vazba - pravidla

- **Poskytování zpětné vazby**
- **Na vyžádání**
- Zpětná vazba je neúčinnější, pokud o ni dotyčný člověk sám stojí a vyžaduje ji. S poskytnutím zpětné vazby by však měl přinejmenším souhlasit.
- **Správný čas a místo**
- Poskytování zpětné vazby vyžaduje alespoň základní soukromí a přiměřeně času.
- **Popis skutečnosti, ne hodnocení**
- Popisujte, co člověk řekl nebo udělal, ale nehodnoťte, zda je to správné či špatné.
- **Konkrétně, ne obecně**
- Popisujte, co jste skutečně viděli v konkrétní situaci, nesnažte se zobecňovat své poznatky.
- **Úplnost, poctivost**
- Zahrňte veškeré své reakce na chování druhého, včetně toho, jak jste se v danou chvíli cítili.
- **Vyrovnanost**
- Nesoustřeďte se ve svém popisu pouze na to, co způsobilo obtíže. V každém jednání jsou obvykle přítomny pozitivní i negativní aspekty.

Pravidla zpětné vazby

- **Přijímání zpětné vazby**
- **Aktivně naslouchat**
- Je třeba pozorně vnímat a pamatovat si (tedy i písemně zaznamenávat) přijímané informace.
- **Ubezpečit se, že správně rozumím**
- Užitím otevřených otázek je dobré přezkoumat informace, které nejsou dostatečně zřetelné nebo jednoznačné. Je možné se ptát na další příklady podobného jednání.
- **Neobhajovat se**
- Je snadné, ale obvykle ne užitečné, začít vysvětlovat, proč jsem danou věc udělal právě tímto způsobem.
- **Nechat si právo vyhodnocení**
- Je třeba si nechat dostatek času k promyšlení informací a kriticky zhodnotit, zda je pro vás důležité měnit některé rysy vašeho chování.
- **Poděkovat**
- Upřímně a správně podaná zpětná vazba je pro vás užitečným darem, za který je správné poděkovat, i když v něm třeba převládla negativa.

Postup poskytování zpětné vazby

- **Ocenění**
- Poskytněte účastníkovi popisným jazykem zpětnou vazbu k tomu, co se mu dařilo, co udělal dobře (ev. co naplňuje předem daná kritéria).
-
- **Korekce**
- Poskytněte účastníkovi popisným jazykem zpětnou vazbu k tomu, co se nedařilo, co nepřispívalo ke splnění úkolu.
-
- Korekce má tři části:
- a/ **Empatické vyjádření toho, že chápeme úmysly**, cíle, záměry účastníka, že asi víme, proč jednal tak... (Asi jste tím chtěla zajistit....). Popisujeme, co si myslíme, vztahujeme to na sebe. Není to otázka!
-
- b/ **Nastínění toho, v čem by mohl nastat problém**, co by se mohlo stát. (Napadá mě, že...) Nepopisujeme, co se stalo, ale ukazujeme možná rizika.
-
- c/ **Návrh, jak by se to dalo udělat jinak**, aby se předešlo problému z bodu 2. Návrh je vhodné nejdříve nechat na tom kdo ZV přijímá (Co navrhujete vy?...).
-
- Mezi jednotlivými třemi částmi, vždy necháváme prostor na reakci. Mluvíme tedy v nedokončených větách, nebo klademe otevřené otázky.
-

Sumativní a formativní hodnocení

Charakteristika	Sumativní hodnocení	Formativní hodnocení
Cíl	změřit výkon žáka na konci procesu shrnout dosažené výkony porovnávat výkony žáků mezi sebou	identifikovat vzdělávací potřeby žáků a přizpůsobit těmto potřebám výuku vylepšit učební výsledky všech žáků
Načasování	konečné (na konci nějaké etapy, studijního období)	Průběžné (poskytované v procesu učení)
Účel	<i>assessment of learning</i> (hodnocení učení, kontrola žákova učení)	<i>assessment for learning</i> (hodnocení pro učení, podpora žákova učení)
Komu primárně slouží	učiteli rodiči škole, na kterou se žák hlásí vzdělávací politice	žákovi
Role učitele	měřit úroveň naučeného a udělovat známky	poskytnout okamžitou, konkrétní zpětnou vazbu a podporovat žákovo učení
Zapojení žáků	minimální	žádoucí
Motivace žáků	vnější	vnitřní
Efekt na učení	slabý prchavý	silný pozitivní dlouhodobý

	Výborná úroveň (4)	Dobrá úroveň (3)	Dostatečná úroveň (2)	Nedostatečná úroveň (1)
Žák aktivně přichází s vlastními náměty.	Aktivně se účastní diskuse. Povzbuzuje k zapojení i ostatní.	Aktivně přichází s vlastními náměty, ale druhé nepovzbuzuje.	Názory vyjadřuje spíše z donucení než dobrovolně nebo své názory se snaží za každou cenu prosadit.	Do diskuse se nezapojuje.
Žák srozumitelně formuluje myšlenky.	Názory jsou relevantní a přesvědčivě podané. V případě potřeby je schopen uchopit názory jiných členů skupiny a formulovat je.	Vlastní myšlenky a názory formuluje přesvědčivě a výstižně.	Používá jednoduchý, ale sdělný jazyk. nebo Při vyjadřování svých názorů je expresivní a naléhavý.	Vyjadřuje se nesrozumitelně.
Žák se drží tématu.	V případě, že se diskuse odchýlí od tématu, nenásilně ji vrací zpět.	Sám od tématu neodbíhá, ale nevrací diskusi zpět, pokud se od tématu odchýlí.	Občas uhne od tématu, ale sám se k němu vrací.	Nehovoří k tématu.
Žák rozvíjí myšlenky, které se v diskusi objeví.	Nejasně formulované myšlenky druhých vyjasňuje, aby mohly být dále rozvedeny v diskusi.	Ve svých vyjádřeních reaguje na sdělení předchozích řečníků.	Na myšlenky druhých reaguje jen na vyzvání. nebo Nezohledňuje ve svých vyjádřeních názory druhých.	S myšlenkami druhých nepracuje.
Žák klade doplňující otázky.	Otázkami a parafrázováním se ujistí o tom, že porozuměl.	Pokud neporozumí sdělení druhých, klade vhodné doplňující otázky.	Klade otázky, které nepomáhají objasnit jemu nesrozumitelné body diskuse.	Neklade otázky k věci.

Něco málo k práci se skupinou

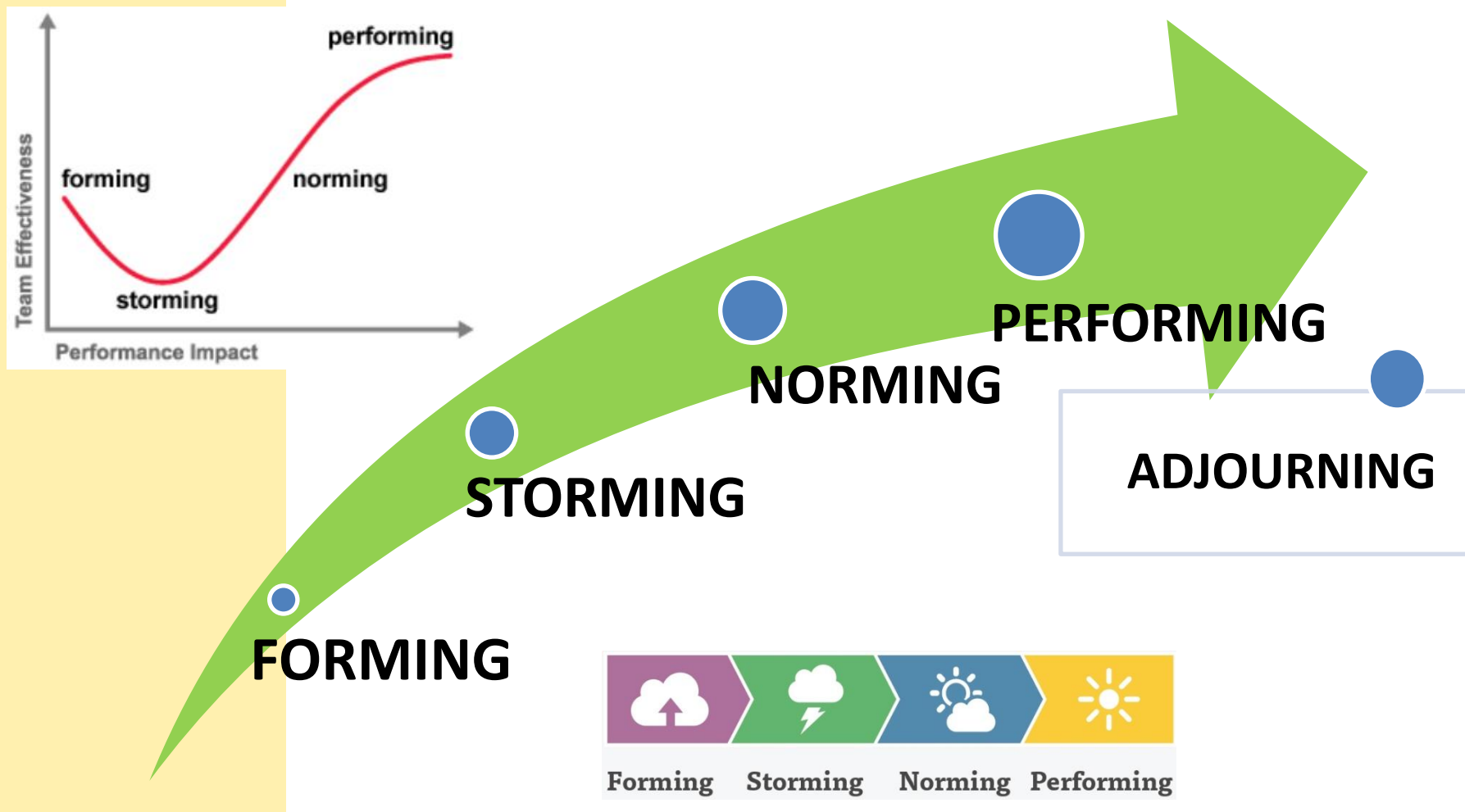
- Skupina ≠ tým (Zdroj: Instruktorový slabikář, s. 251)

CHARAKTERISTICKÉ ZNAKY	SKUPINA	VYSOCE VÝKONNÝ TÝM
Jak je tomu se zájmy členů?	Jsou sledovány různé cíle.	Všichni táhnou za jeden provaz.
Jak je tomu s cíli?	Jsou sledovány různé cíle.	Všichni sledují tentýž cíl.
Co má prioritu?	Příslušnost ke skupině je podřazena osobním zájmům.	Příslušnost k týmu má nejvyšší prioritu.
Jak to vypadá s organizací?	Organizace je uvolněná a nezávazná.	Organizace je jasná, pevná a závazná.
Jaká je motivace?	Motivace přichází z venku (prostě se musí...).	Motivace přichází zevnitř (prostě se chce...).
Kdo a komu konkuruje?	Jednotlivci si konkurují navzájem.	Konkurence je zaměřena směrem navenek.
Jak se komunikuje?	Komunikuje se zčásti otevřeně, zčásti skrytě.	Informační proces a zpětné vazby probíhají otevřeně.
Jak je tomu se vzájemnou důvěrou?	Vzájemné důvěry ke skupině bývá málo.	Silná důvěra mezi členy navzájem a v týmu vůbec.

- Jinými slovy ... práce se skupinou není to samé co teambuilding – cíle se mnohdy liší

Vývojové fáze skupiny dle Bruce Tuckmana

Vývoj skupiny z hlediska vztahu k facilitátorovi

Závislost

Kontrazávislost

Začátek
vzájemné
závislosti

Pokračování
vzájemné
závislosti

Od plného přijímání facilitátorů/instruktorů, přes jejich kritiku, vtipy na jejich adresu, agresivitu, odmítání účasti dále k postupné kooperaci, ustáváním boje o moc až k začlenění instruktorů do skupiny a přebrání zodpovědnosti skupiny za sebe samu.

Zkušenost

Zkušenost není to,
co jsem zažil, ale
to, co jsem s tím
zážitkem udělal!